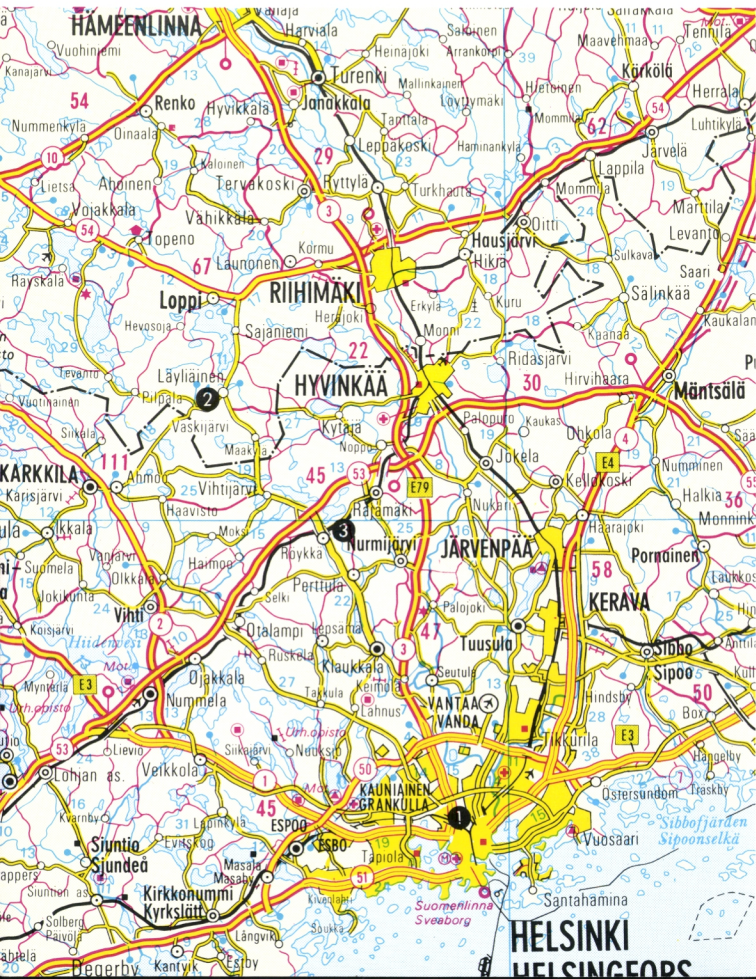


Ote Autoilijan tiestikartasta 1:800 000. © Maanmittaushallitus, Helsinki 1985.



## Taimituotanto

Metsänjalostussäätiöllä on kolme taimitarhaa, joista toimitettiin metsänviljelyyn esimerkiksi vuonna 1984 18 miljoonaa tainta. Säätiön osuus maamme metsätaimien tuotannosta on kuutisen prosenttia. Suurin säätiön tarhoista, Pieksämäen keskustaimitarha, aloitti toimintansa vuonna 1960, Röykän tarha Nurmijärvellä perustettiin vuonna 1971 ja Keuruun tarha vuonna 1980.

Metsänjalostussäätiö on lähtenyt soveltamaan metsänjalostuksen ja metsätaimien tuotannon menetelmiä myös puistotaimien kasvatukseen. Käyttämällä metsätaimien kasvatuksesta tuttuja joukkotuotantomenetelmiä kehitettiin metsikkötaimi, joka on edullinen ja varmalähtöinen käytettäväksi laaja-alaiseen viherrakentamiseen. Myös säätiön tiukka kontrolli alkuperäkysymyksissä on saavuttanut metsikkö- ja puistotaimiasiakkaiden suosion.

## OSOITTEET:

- 1 Metsänjalostussäätiö**  
Alkutie 69  
00660 HELSINKI  
puh. 90-740 011
- 2 Haapastensyrjän metsänjalostuskeskus**  
12600 LÄYLIÄINEN  
Puh. 914-43 260
- 3 Röykän keskustaimitarha**  
05100 RÖYKKÄ  
Puh. 90-276 5721
- 4 Pieksämäen keskustaimitarha**  
PPA 1  
76850 NAARAJÄRVI  
Puh. 958-81 788
- 5 Keuruun taimitarha**  
42700 KEURUU  
Puh. 943-11 880

**Metsänjalostussäätiö**



*Metsänjalostussäätiö tekee käytännön jalostustyötä tavoitteena saada aikaan puita, jotka kasvultaan, laadultaan ja kestävyydeltään ovat perinnöllisesti luonnonpuita parempia. Lisäksi säätiö harjoittaa taimituotantoa sekä jalostus- ja taimitarhatekniikan kehittämistoimintaa.*

Metsänjalostussäätiö perustettiin vuonna 1947. Toimialue kattaa koko maan, painopiste on kuitenkin Etelä- ja Keski-Suomessa. Säätiön jalostustoiminta rahoitetaan kokonaan valtionavulla.

## Haapastensyrjä

Metsänjalostussäätiön käytännön jalostustyö tehdään pääasiallisesti Haapastensyrjän metsänjalostuskeskuksessa Lopen Läyliäisissä. Osuuspankkijärjestö luovutti Haapastensyrjän tilan Metsänjalostussäätiölle vuonna 1960. Metsänjalostuskeskuksen toiminta aloitettiin seuraavana vuonna ja viralliset avajaiset pidettiin 28.5.1962, jolloin tasavallan presidentti Urho Kekkonen istutti Haapastensyrjän peruspään. Kaksi vuosikymmentä myöhemmin, kesällä 1984, tasavallan presidentti ja rouva Mauno Koivisto kävivät tutustumassa jalostuskeskukseen. Vierailun muistoksi istutettiin ryhmä koivuja, kasvultaan ja laadultaan siihen asti parhaita jalostuksen tuotteita.

Haapastensyrjän pinta-ala on noin 180 ha. Lisäksi lähiseuduilla sijaitsee kuusi Osuuspankkien eläkekasvan omistamaa tilaa, joissa on vartumassa lukuisia säätiön suunnittelema koeviljelyksiä. Metsänjalostuksen koe- ja näytealoja on istutettu runsaasti ympäri Suomea niin yksityismaille kuin yhtiöiden, yhteisöjen ja valtionkin maille.

Jalostuskeskuksessa on yli 20 muovihuonetta, jotka kattavat yhteensä lähes 1,5 ha pinta-alan. Suurimmissa muovihuoneissa on koivun siemenviljelyksiä ja havupuiden jalostustarhoja, pienemmissä taas kasvatetaan pistokkaita, vartteita ja koetaimia.

Jalostuskeskuksen yhteyteen on perustettu ns. rotupuisto, johon on kerätty kotimaisten puulajiemme erikoismuotoja, kuten kultamäntyjä, käärmeukuusia ja liuskalehtikoivuja. Rotupuisto havainnollistaa puulajiemme suurta perinnöllistä vaihtelua, joka on jalostuksen edellytys. Eräillä erikoismuodoilla on metsätaloudellista merkitystä, ja monet niistä sopivat koriste- puiksi.

*Kulta- ja riippakuusia Haapastensyrjän rotupuistossa.*



*Jalostettua siementä saadaan siemenviljelyksiltä, joita on maassamme yli 3 000 ha. Ne tuottavat pian jokseenkin kaiken Suomessa tarvittavan männynsiemenen.*

## Jalostuksen saavutuksia

Metsänjalostus on jo tuottanut rohkaisevia tuloksia, vaikka sitä on tehty lyhyemmän aikaa kuin esimerkiksi maatalouskasvien jalostusta.

Jalostuksen pääpaino on tärkeimmillä kotimaisilla puulajeillamme, männyllä, kuusella ja koivulla. Vähäisessä määrin on jalostettu myös muita kotimaisia puulajeja, kuten leppää, haapaa ja pajua sekä ulkomaisia lajeja kuten lehtikuusta ja kontortamäntyä.

Jalostuksen perusaineisto, luonnonmetsiemme parhaat puuyksilöt, kanta- eli ns. pluspuut valittiin pääosin 1940–60-luvuilla. Kantapuita monistettiin vartteiksi, jotka istutettiin siemenviljelyksiksi. Siemenviljelykseen kootaan yleensä tietyn ilmastoalueen parhaat puut risteytymään vapaasti keskenään. Männyn siemenviljelyksistä, joita perustettiin 1960–70-luvuilla peräti 3000 ha, on kerätty jo suuria siemensatoja, ja varttuessaan ne tuottavat pian miltei kaiken Suomessa tarvittavan männynsiemenen. Tästä siemenestä syntyvät puut kasvavat 10–15 % nopeammin kuin jalostamattomat puut.

Vertaamalla kantapuiden jälkeläisiä koeviljelyksessä voidaan kantapuiden tai niiden jälkeläisten joukosta poimia parhaat puuyksilöt, joista tehdään taas entistä parempia siemenviljelyksiä.

Kuusen jalostusta on edistetty paitsi perustamalla siemenviljelyksiä myös muilla keinoin. Huomattavia kasvunlisäyksiä, tinkimättä silti ilmastonkestävyydestä, on saavutettu Etelä- ja Keski-Suomessa hankkimalla siemen viljelypaikkaa etelämpää. Samoin maantieteelliseltä alkuperältään erilaisten kuusien ris-

teyksistä on syntynyt nopeakasvuisia jälkeläisiä. Kuusta pystytään laajassa mitassa lisäämään myös pistokkaina. Koska pistokastaimi on perimältään täysin kantayksilönsä kaltainen, voitaisiin parhaita kuusiyksilöitä monistaa eli kloonata suuria määriä metsänviljelyyn.

Koivu on puulajeistamme jalostetuin. Sen sukupolven välinen aika on paljon lyhyempi kuin havupuilla; kasvihuoneessa tehokasvatuksessa on saatu siemenestä kehittymään kahdeksassa kuukaudessa koivu, josta voitiin kerätä itävää siementä. Lähes kaikki Suomessa tarvittava koivun siemen tuotetaan nykyisin muutamassa muovihuoneessa. Siemenviljelyssiemenestä syntyneet koivut kasvavat keskimäärin noin 30 % nopeammin, parhaat jälkeläistöt peräti kaksi kertaa nopeammin kuin jalostamattomat koivikot.

## Tulevaisuuden näkymiä

Kauan jalostetuilla kasvilajeilla saavutetut tulokset antavat aiheen luottaa metsänjalostuksen edistymiseen tulevaisuudessa, sillä jalostusta on ehditty tehdä puilla parhaimmillaankin vain muutaman puusukupolven ajan. Puista ollaan kehittämässä varsinaisia viljelykasveja, jotka eroavat ilmeisesti myös ulkonäöltään jalostamattomista puista. Hyvissä viljelypuissa rungon osuus on suuri, vihreä latvus pitkä ja kapea sekä oksat ohuet.

Biotekniikka tullee helpottamaan jalostustulosten soveltamista käytäntöön. Kenties jo piakkoin metsäpuiden taimia tuotetaan laboratorioissa suuria määriä mm. solukkoviljelyn avulla.